
Wstęp

Główną treścią monografii są rezultaty badań problematyki przyszłych działań ekspedycyjnych, a przede wszystkim próba przedstawienia nowego podejścia do problemu definiowania zdolności, niezbędnych do wypełniania przez sojusz jego podstawowych funkcji.

W procesie badawczym przyjąłem założenie, że przeciwstawianie się przyszłym zagrożeniom będzie się wiązać z angażowaniem sił zbrojnych NATO poza obszarem euroatlantyckim oraz osiągnięciem gotowości do nowych form walki i prowadzenia nowych operacji. Operacje prowadzone na Bałkanach, w Afganistanie, Pakistanie czy Indiach potwierdziły tezę, że jedną z podstawowych form działań NATO obecnie i w przyszłości będą działania ekspedycyjne. Jeśli tak, to siły zbrojne NATO powinny być poddane procesowi transformacji¹, aby osiągnąć gotowość do nich poprzez uzyskanie stosownych zdolności. W procesie badawczym koncentrowałem się na identyfikacji najbardziej pożądanych przez siły zbrojne NATO zdolności, niezbędnych do skutecznego prowadzenia sojuszniczych działań ekspedycyjnych w przyszłym środowisku bezpieczeństwa międzynarodowego.

W kontekście tak zdefiniowanego postępowania badawczego sformułowałem tezę, że określenie pożądanego zbioru zdolności do działań ekspedycyjnych w przyszłym środowisku bezpieczeństwa międzynarodowego jest prognozowaniem rozwoju sił zbrojnych NATO w przyszłości. Bez względu na rodzaj prowadzonej operacji przyszłe siły zbrojne sojuszu powinny bowiem posiadać nowe zdolności, pozwalające na skuteczne użycie jak najmniejszych sił. Uznałem, że angażowanie sił zbrojnych NATO będzie konieczne zarówno przed, w trakcie, jak i po zakończeniu sytuacji kryzysowej. Założyłem, że prowadzenie działań ekspedycyjnych będzie wymagało jednoczesnego i zintegrowanego użycia tych sił z różnorodnymi podmiotami i wielonarodowymi partnerami uczestniczącymi w operacjach. Postawiłem tezę, że przyszłe środowisko operacyjne będzie wyma-

¹ Konieczność transformacji NATO została wyraźnie wyartykułowana na szczycie w Pradze w 2002 roku i uznana za najwyższy priorytet sojuszu.

gało od sił zbrojnych NATO posiadania uniwersalnych zdolności, możliwych do zastosowania w różnorodnych formach działań. Niepewność przyszłości połączona z różnorodnością form i sposobów możliwego użycia sił zbrojnych NATO będzie wymagała zatem posiadania zdolności, które pozwolą na adaptowanie się do nowych sytuacji i ich symultaniczne zastosowanie w kilku skomplikowanych rodzajach działań ekspedycyjnych.

Ze względu na kompleksowość i nieprzewidywalność przyszłego środowiska bezpieczeństwa oraz ciągle zmiany proporcji działań kinetycznych do działań niekinetycznych konieczne było przyjęcie takiego podejścia badawczego, które pozwalałoby na zidentyfikowanie zdolności potrzebnych do prowadzenia działań bojowych o wysokiej intensywności, skutecznego przeciwstawiania się zagrożeniom hybrydowym, jak i prowadzenia działań o charakterze stabilizacyjnym. Uznałem, że w takiej sytuacji celowe i jednocześnie najbardziej odpowiednie będzie zastosowanie nowego podejścia, zorientowanego na rezultaty działania, wyrażającego się w teorii planowania w oparciu o zdolności (*capability-based planning*), uwzględniającego reguły prowadzenia operacji na zasadzie oczekiwanych rezultatów (*effects-based operations*).

W badaniach skupiłem się na identyfikowaniu zdolności rozumianych jako możliwości wykonania zadań skutkujących pożądanymi efektami, uwzględniając najbardziej prawdopodobne działania ekspedycyjne, które mogą być prowadzone przez NATO w przyszłym środowisku operacyjnym. Potrzeby wobec zdolności rozpatrywałem z uwzględnieniem zarówno teraźniejszości, jak i przyszłości.

Dzięki myśleniu poprzez pryzmat efektów możliwe było zidentyfikowanie zbioru zasadniczych zdolności, rozumianych jako kluczowe lub priorytetowe, a następnie sprecyzowanie zdolności niższego rzędu, tzw. podzdolności. Ponadto wyrażenie zdolności w kategoriach efektów możliwych do uzyskania dzięki zastosowaniu kombinacji komponentów funkcjonalnych² pozwoliło mi na zidentyfikowanie – oprócz zdolności kinetycznych, rozumianych w sensie zastosowania konkretnych systemów walki (platform uzbrojenia) – również zdolności w kategoriach niekinetycznych, takich jak np. prowadzenie działań o charakterze rekonstrukcyjnym i odbudowy, czy też strategicznej komunikacji.

Rezultaty badań, przedstawione przeze mnie w niniejszej monografii, koncentrują się na zbiorze zdolności sił zbrojnych NATO wymaganych do efektywnego przeciwstawienia się siłom dysponującym dużym potencjałem bojowym. Jest bardzo prawdopodobne, że w takim przypadku zostaną zastosowane wszystkie posiadane zdolności i przypisane im atrybuty. W razie zmiany charakteru działań pakiet zdolności – w literaturze zachodniej określany często jako *skrzynka narzędziowa*

² W literaturze zachodniej określanych jako: *Doctrine, Organisation, Training, Material Leadership Development, Personnel, Facilities, Interoperability* – DOTMLPFI.

– pozostanie taki sam, jednak zdolności dominujące bardzo znacznie się zmieniają, a niektóre będą musiały być zastosowane w nieco inny sposób. Np. w prowadzeniu operacji o charakterze stabilizacyjnym zdolności do rażenia zakwalifikowane jako śmiertelne będą miały mniejsze znaczenie. Dominować będą inne, niezwiązane bezpośrednio z rażeniem ogniowym, potrzebne do rozwoju ekonomicznego czy udzielania pomocy poszkodowanym. W zależności od sytuacji będzie się zmieniał bilans między kombinacją zdolności pozwalających na działania kinetyczne lub niekinetyczne a wywołanymi przez nie skutkami śmiertelnymi lub nieśmiertelnymi.

Wyniki postępowania badawczego uzyskane w odniesieniu do wskazanych problemów badawczych ująłem w części głównej monografii. Na jej całość składają się części wstępna, główna i końcowa. Część wstępna zawiera założenia badawcze ujęte w rozdziale 1. Część główna obejmuje trzy rozdziały merytoryczne.

W rozdziale 2 dokonałem oceny posiadanych przez NATO zdolności w aspekcie aktualnie prowadzonych operacji oraz przez pryzmat Sił Odpowiedzi NATO. Wskazałem na występujące braki oraz perspektywy wyeliminowania niektórych z nich. Opisałem ograniczenia w możliwości prowadzenia działań ekspedycyjnych na podstawie wniosków wynikających z oceny dowodzenia tymi działaniami.

W rozdziale 3 scharakteryzowałem środowisko bezpieczeństwa, a w nim środowisko operacyjne. Dokonałem oceny zdolności, jakimi mogą dysponować przyszli oponenti NATO, co stanowiło podstawę do zdefiniowania wymagań wobec sił zbrojnych NATO prowadzących działania ekspedycyjne.

W rozdziale 4 przedstawiłem ostateczne rezultaty badań wyrażające się zidentyfikowaniem oraz scharakteryzowaniem kluczowych zdolności sił zbrojnych NATO, niezbędnych do prowadzenia działań ekspedycyjnych i skutecznego przeciwstawiania się prognozowanym zagrożeniom.

Całość zamyka zakończenie, w którym dokonałem podsumowania efektów mojej pracy.